

Csillagfedések

Észlelések

(1995. december–1996. február)

A téli hónapok (december–február) kedvezőtlen időjárása ellenére 12 észlelő küldte el megfigyeléseit. Ezek egy része még tavaly készült, de így is öröndetes, hogy egyre többen kapcsolódnak be rovatunk munkájába. Reméljük, hogy az idei látványos jelenségeknek köszönhetően még többen kapnak kedvet az okkultációk megfigyeléséhez.

Árvai Zoltán (Kecskemét)	
Bója Nóra (Solymár)	
Bucsi Gábor (Békés)	10 T
Csányi Janék (Szeged)	20 T
Horváth Attila (Debrecen)	10 T
Keszthelyi Dániel (Gy. tarján)	5 L
Lantos Zsolt (Budapest)	
Nagy Zoltán Antal (Budapest)	20x60B
Nyári Szabocs (Debrecen)	5,7 L
Patak Ákos (Pécs)	30,5T
Szalai Tamás (Budapest)	11 T
Szöllősi Attila (Kecskemét)	15 MC
Tordai Tamás (Budapest)	11 T

Jupiterhold-fogyatkozás

Keszthelyi Dániel és Patak Ákos küldte el kicsit késve tavalyi megfigyeléseit, Szöllősi Attila pedig egy elmaradt észlelését juttatta el. Ezeket is továbbítottuk időközben az ALPO-hoz. A tavaly decemberi Meteorban megjelent feldolgozással együtt 7 amatőr összesen 28 fogyatkozást mért meg. Az alábbi észleléseket kaptuk most:

dátum	típ.	időpont	S T F	észlelő	megjegyzés
5.27.	1D	22:30:15,4	5 3	Patak	A bolygókoronghoz igen közel
7.08.	3R	20:13:12,0	6 2	Patak	Telehold + enyhe szél
		20:16:50	8 3 1	Keszthelyi	
7.09.	2R	21:30:03,1	5 3	Patak	
		21:32:30	8 3 2	Keszthelyi	
7.21.	1R	21:26:50	8 4 0	Keszthelyi	
8.06.	1R	19:44:19	7 4 0	Szöllősi	

Kisbolygó-okkultációk

Annak ellenére, hogy a téli időszak a leggazdagabb az előrejelzett eseményekben (mivel az ekliptika a hosszú téli éjszakákon végig magasan látszik), legtöbbször az időjárás megakadályozza, hogy a jelenségeket nyomon kövessük. Lantos Zsolt szervezi a budapesti amatőröket egy-egy jelenség kapcsán egy kis együttészlelésre, reméljük a tavaszi hónapok közeledtével mind több derült és sikeres éjszakában részesülnek észlelőink. Az elmúlt időszak eseményei a következők voltak (sajnos pozitív fedést nem láttunk):

95.10.12.	PPM146634–85 lo	00:25-00:48	Csányi
96.01.16.	PPM146513–85 lo	20:40-21:08	Patak
96.02.18.	PPM98790–174 Phaedra	19:30-19:58	Tordai,Szalai,Nagy,Lantos,Bója
		19:35-20:00	Horváth
96.03.02.	PPM95997–47 Aglaja	18:45-19:15	Szöllösi, Árvai

Hold-okkultációk

Egy tavalyi kiigazítással kell kezdenünk. A decemberi rovatban szereplő r Sgr fedésnél Nyári Szabolcs a kilépést is látta 00:17:28,6 UT-kor. A csillag hirtelen lépett ki a Hold mögül. Figyelmesen szemlélve az időpontokat szembeötlük, hogy úgy Kecskemétről, mint Debrecenből észlelve a csillag másodpercre pontosan 53^m35^s -ig volt fedésben.

Bucsi Gábor 1995. november 28-án három csillag fedését is megfigyelte. A három csillag negyven percen belül, azonos PA érték mellett került a Hold mögé, nagyszerű látványt biztosítva.

Nyári Szabolcs négy fedést figyelt meg december és január folyamán. Ezek közül a legérdekesebb az η Psc volt, amely december 29-én 2:45:45,0 UTC-kor került a Hold mögé. A kettőscsillag halványabb komponensét pár órával a fedés előtt még látta, de a jelenség idejére vékony fátyolfelhő kúszott a Hold elé. Februárban egy szimultán észlelésről számolt be: Horváth Attilával a λ Gem fedését látták, adataik szépen egyeznek. A kilépésre már a szürkületben került sor a világos oldalon, itt néhány megvilágított hegycsúcs zavarta a megfigyelést. Horváth Attila csak akkor vette észre a csillagot, amikor az már a peremtől kb. $3''$ -re volt.

Faragó Ottó jóvoltából hozzájutottunk az IOTA által kifejlesztett Occult 2.0 programhoz, amely bármely időszakra számítja a csillagok és a bolygók Hold-okkultációját, valamint hold-profil adatokat ad sűrű fedések megfigyeléséhez. Mivel jelenleg az Évkönyvben csak a legfényesebb csillagok fedései találhatóak, (nagyjából azok, amelyeket kb. 5 cm-es távcsővel lehet megfigyelni) felmerült az igény, hogy halványabb csillagok adatait is közöljük. E program segítségével — reméljük — részletesebb adatokat tudunk jövőre közölni az Évkönyvben, továbbá fényesebb kettőscsillagok fedésére is fel tudjuk majd időben hívni a figyelmet, egy kis csemegét szolgáltatva az amatőröknek.

Szöllösi Attila arra hívta fel figyelmünket, hogy előfordult, hogy DCF rádiós órája 5–6 másodpercet is késett. Ennek oka, hogy gyengébb vételi körülmények között az óra saját kvarc-jelei szerint megy, és sokáig nem korrigálja magát a DCF-77 rádióadó jeleihez. (Villogó jel is mutatja a készüléken, hogy mikor volt az utolsó korrigálás.) Észleléskor ezt úgy tudjuk kiküszöbölni, hogy reseteljük az órát, azaz vagy kivesszük az elemeket, vagy kb. 7 másodpercig a világítás gombját nyomva tartva az óra lenullázza magát és kénytelen a rádiójeleket használni az újrakalibráláshoz.

Nyári Szabolcs segítségével észlelőhelyeink Egységes Országos Vetületi rendszer szerinti koordinátáit is megtudhatjuk. Aktív észlelőnk alaposan utánajárt a geodéziai dátum fogalmának, így már a földrajzi koordináta-meghatározásaink is jóval pontosabbak lehetnek. A különböző vetületek közötti eltérés ugyan nem nagy, de a kellő pontosság eléréséhez minden bizonytalansági tényezőt igyekszünk a lehető legkisebbre csökkenteni.

Szabó Sándor